

Handläggare
Bintou Traoré Tent
Telefon: 08-50815070

Till
Skarpnäcks stadsdelsnämnd
2023-06-15

Inspektion av SÄBO

Nationell tillsyn av medicinsk vård och behandling för äldre i särskilt boende

Förvaltningens förslag till beslut

Förvaltningen föreslår att Skarpnäcks stadsdelsnämnd godkänner Tjänsteutlåtande med tillhörande redovisning av åtgärdsplan med anledning av Inspektionen för vård och omsorg, IVO:s, beslut.

Sammanfattning

Inspektionen för vård och omsorg (IVO) har under 2022-2023 genomfört tillsyn av medicinsk vård och behandling vid särskilda boenden för äldre (SÄBO). Tillsynen har utförts i alla Sveriges kommuner. Syftet är att bidra till att vårdgivare och huvudmän förbättrar vården så att den blir god och säker för de äldre som bor på SÄBO. IVO vill även se om vårdgivarna fullgör sina skyldigheter enligt patientsäkerhetslagen och bedriver ett systematiskt patientsäkerhetsarbete.

IVO har i beslut till förvaltningen, efter sin tillsyn av verksamheten, konstaterat brister i att den personal som gör medicinska bedömningar inte behärskar det svenska språket i tillräcklig omfattning, att dokumentationen inte sker enligt gällande regelverk samt att läkemedelshanteringen inte sker på ett patientsäkert sätt. IVO kunde i sin tillsyn av verksamheten inte finna något som tydde på brister avseende kompetens för arbetsuppgifterna, kontinuitet eller delegering.

Förvaltningen delar till viss del den bedömning som IVO har gjort i sitt beslut, förvaltningen har enligt ställda krav upprättat en handlingsplan (bilaga 1). Genom åtgärderna i handlingsplanen ser förvaltningen att de brister som framkommit kommer att minska och på sikt elimineras.

Bakgrund

Inspektionen för vård och omsorg (IVO) har under 2021-2022 utfört en nationell tillsyn av medicinsk vård och behandling för äldre i särskilt boende (SÄBO) som drivs i egen regi. Under hösten 2022-2023 utfördes även en fördjupad tillsyn med verksamhetsbesök.

Syftet med tillsynen är att bidra till att vårdgivare och huvudmän förbättrar vården så att den blir god och säker för de äldre som bor på SÄBO. IVO vill även se om vårdgivarna fullgör sina skyldigheter enligt patientsäkerhetslagen och bedriver ett systematiskt patientsäkerhetsarbete.

I tillsynen har IVO granskat och genomfört analyser av ett urval av kommunala hälso- och sjukvårdsjournaler från merparten av kommunalt drivna SÄBO, totalt 1 985 boenden. IVO har även granskat och analyserat svar på enkäter från patienter/närstående, vård- och omsorgspersonal, sjuksköterskor samt verksamhetsföreträdare. IVO konstaterar att lägstnivån vad gäller medicinsk vård och behandling på SÄBO är för låg och att ingen kommun till fullo lever upp till de lagar och regler som finns.

Ärendet

Den nationella tillsynen har granskat följande områden:

- Individuell bedömning och kompetensnivå
- Dokumentation och personalkontinuitet
- Läkemedelshantering
- Vård i livets slutskede

Den tillsyn som genomfördes av IVO i Skarpnäcks stadsdelsnämnds verksamheter mellan den 24 januari 2023-27 januari 2023 konstaterar följande brister:

- Den personal som gör medicinska bedömningar behärskar inte det svenska språket i tillräcklig omfattning.
- Dokumentationen sker inte enligt gällande regelverk.
- Läkemedelshanteringen sker inte på ett patientsäkert sätt.

IVO begär med stöd av 7 kap. 20 § patientsäkerhetslagen (2010:659), PSL, att nämnden redovisar de förbättringsåtgärder som pågår, vidtagits eller planeras inom dessa områden för att komma till rätta med de brister som IVO konstaterat. Att uppgifter om när åtgärderna genomförts eller kommer att genomföras redovisas samt hur och när effekten av planerade, pågående och vidtagna åtgärder kommer att följas upp.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för äldreomsorg.

Ärendet har behandlats i förvaltningsgrupp och pensionärsråd den 8 juni 2023.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen har tagit del av det som framkommit i IVO:s granskning av verksamheten. Utifrån granskningen har förvaltningen upprättat en åtgärdsplan (bilaga 1).

Genom åtgärderna som sträcker sig till och med 2024 ser förvaltningen att de brister som framkommit kommer att minska och på sikt elimineras. Bedömningen av verksamheten har visat att det finns behov av både kort- och långsiktiga åtgärder för att ge så bra effekt som möjligt för de äldre i förvaltningens vård och omsorgsboende.

IVO konstaterar att otillräckliga kunskaper i det svenska språket kan vara en patientsäkerhetsrisk, IVO avser här språkkunskaper hos undersköterskor och vårdbiträden. I beslutet konstaterar IVO att det pågår ett förbättringsarbete i Skarpnäcks stadsdelsförvaltning inom området. Förvaltningen instämmer i att språkkunskaper och förmåga att kommunicera både muntligt och skriftligt är en förutsättning för patientsäkerheten. Förvaltningen har arbetat med språkliga insatser sedan 2021 och har pågående åtgärder för vård- och omsorgspersonalen som redovisas i bifogad åtgärdsplan (bilaga 1). Vård- och omsorgspersonalen kommer vidare att genomgå utbildningar under 2023 och 2024 med språklärare för att stärka sin kompetens kring både språk och dokumentation. Utbildningarna ges i samverkan med arbetsmarknadsförvaltningen enligt en individuellt utformad plan för det enskilda boendet. 97 % av vård- och omsorgspersonalen på Hemmet för gamla har formell kompetens i form av undersköterskeutbildning. Genom språkstärkande utbildning integrerat med utbildning i dokumentation ges möjlighet till en mer långsiktig och kvalitetshöjande insats för verksamheten.

Vid tillsynen framkom att sjuksköterskorna har tillgång till de journalsystem som de har behov av men att det under jourtid inte används. Det saknas även arbetssätt för att arbeta lika och en del information överförs muntligt. IVO bedömer att det finns risker i informationsöverföringen.

Förvaltningen har förtydligat rutinerna kring informationsöverföring mellan yrkeskategorierna. Förvaltningen kommer även att utbilda vård- och omsorgspersonalen både praktiskt och teoretiskt i att mäta vitalparametrar så som puls och blodtryck samt rapportering enligt SBAR. SBAR är en väl beprövad kommunikationsmodell för att säkerställa god informationsöverföring och som minskar risken för vårdskador. Syftet är att kunna arbeta mer likartat och att öka kompetensen kring rapportering av patienters förändrade hälsotillstånd. Verksamheten arbetar aktivt och kontinuerligt med sitt systematiska kvalitetsarbete där avvikelser gällande informationsöverföring är en del. Under 2023 är ett av målen i utvecklingen av kvalitetsarbetet att belysa eventuella brister i informationsöverföring både inom verksamheten men också mellan vårdgivare. Analys av eventuella avvikelser kommer att ge verksamheten en bättre bild av var i

vårdkedjan behoven av utveckling finns för att säkerställa patienternas hälso- och sjukvård.

IVO bedömer i sin tillsyn att läkemedelsgenomgångar genomförs men att det inte finns någon rutin för hur de ska dokumenteras. I den sammanhållna överenskommelsen för vård och omsorg för äldre är ansvaret för läkemedelsgenomgångar tydligt fördelat till läkarorganisationen. Detta i enighet med Socialstyrelsen föreskrifter och allmänna råd om läkemedelshantering (SOSFS 2000:1) där det tydliggörs att läkaren ansvarar för att följa upp, uppdatera och ompröva de mål för behandlingen som har satts upp vid läkemedelsgenomgången.

Sjuksköterskan inom kommunen ansvarar enligt gällande lagstiftning för att kontrollera läkemedelslista och i aktuella fall uppmärksamma läkare på att det eventuellt finns ordinationer av läkemedel som är olämpliga för äldre. Vid uppmärksam risk kontaktas läkare för bedömning och eventuell åtgärd.

Läkarorganisationen, som ansvarar för att läkemedelsgenomgång utförs, har i samverkan med medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS) samt verksamhetschef tagit fram samverkansöverenskommelser för hur läkemedelsgenomgång genomförs. Samverkansöverenskommelsen revideras årligen. Inga avvikelser avseende läkemedelsgenomgångar har inkommit till verksamheten. Förvaltningen har arbetat enligt den samverkansöverenskommelse som finns mellan läkarorganisationen och det särskilda boendet för att säkerställa att samtliga patienter erbjuds en årlig läkemedelsgenomgång.

IVO anser vidare att det är av vikt att läkemedelsgenomgångar finns dokumenterade i den kommunala hälso- och sjukvårdsjournalen även om huvudansvaret för läkemedelsgenomgång åligger regionen som huvudman. I granskad verksamhet finns läkemedelsgenomgångar dokumenterade. Dokumentationssystemet har dock inget specifikt sökord för just läkemedelsgenomgångar vilket resulterar i att sjuksköterskorna dokumenterar läkemedelsgenomgångar under sökordet läkarkontakt:läkemedelsgenomgång. Verksamheten har uppdaterat sina rutiner för läkemedelshantering för att tydliggöra hur dokumentationen av läkemedelsgenomgång ska utföras.

Karin Bülow	Lena Hedin
Stadsdelsdirektör	Avdelningschef
Skarpnäcks stadsdelsförvaltning	Skarpnäcks stadsdelsförvaltning

Bilagor

1. Åtgärdsplan efter inspektion av särskilt boende

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Karin Bülow, Stadsdelsdirektör	2023-05-24
Lena Hedin, Avdelningschef	2023-05-24